

Věk: 46

Vzdělání: vysokoškolské

Bydliště: hl. m. Praha

Zaměstnání: systémový programátor (IT)

Angažoval jste se nějak v 70. a 80. letech v politice? Jaká byla vaše očekávání, důvěřoval jste tehdejšímu režimu?

Ne, v 70. a 80. letech jsem se politicky neangažoval, byl jsem součástí takové té klasické „šedivé masy“, byl jsem v Socialistickém svazu mládeže, byl jsem pionýr, ale nebyl jsem komunista, nic takového po mně nechtěli, byl jsem takový ten klasický průměr. Režimu jsem nedůvěřoval vůbec, a pokud byl člověk mezi lidmi, o kterých věděl, že jim může věřit, tak mohl režim hodnotit, jak chtěl. Otec byl komunisty nějakou dobu perzekvován a mého dědu dokonce na šest let zavřeli, takže nebyl nejmenší důvod režimu důvěřovat.

Jak jste osobně vnímal atmosféru konce 80. let a přímo rok 1989?

Koncem 80. let byla už poměrně patrná nadcházející krize východního bloku, to asi jako jediné dávalo možnost ke spekulacím o výrazných politických změnách. Já osobně jsem věřil, že jistá změna přijde, ale nečekal jsem, že to bude už na konci roku 1989. V létě roku 1989 jsem byl služebně od ČKD Tatra poprvé v kapitalistické zemi, v Anglii v Londýně. K pobytu v Anglii ve váže jedna veselá historka, kdy jsem se za účelem snížení nákladů ubytoval u soukromnice, byla to taková postarší vdova, a večer jsem se s ní vždy ze slušnosti díval na televizi. Vždy se dívala na zprávy a jednou televizi zapnula zrovna v momentě, kdy běžela reportáž z ČSR, plná záběrů, jak VB rozhání vodním dělem demonstranty. Reportáž moji ubytovatelku poměrně rozhořčila. Začala nadávat, co je to za zemi a co je to za lidi, že tam proti něčemu protestují a policie s nimi takhle zachází. V ten moment jí ovšem nenapadlo si spojit, že právě z téhle země pocházím, a když jsem jí to připomenul, vyděsila se, co jsme to za barbary. Ani tenkrát v srpnu jsem nečekal, že převrat nastane tak rychle. Tenhle výlet do Anglie byl zajímavý ještě v tom, že jsem si tam za našetřené peníze koupil satelitní přijímač k televizi, takže jsem se v Praze mohl dívat i na západní televizní kanály, což tenkrát byla celkem rarita.

Jak jste vnímal atmosféru listopadové revoluce? Jaký byl váš postoj k demonstracím?

Souhlasil jsem se všemi demonstracemi, pamatuji si, že 17. listopadu, když na Národní třídě došlo ke zmlácení studentů, se to hned druhý den v sobotu objevilo ve světových médiích, díky satelitu jsem mohl sledovat reportáže na CNN nebo na BBC, plus se informace dostaly i do rádií čili si to široká veřejnost mohla poslechnout na Svobodné Evropě nebo na Hlasu Ameriky. V návaznosti jsem se v neděli dozvěděl o OF. Účastnil jsem se pochodu z Národní třídy na Hrad a v momentě, kdy se průvod demonstrantů dostal k mostu, ho VB zablokovala, měla o situaci přehled, takže když se menší skupinka demonstrantů přesunula ke Karlovu mostu, tak tam byla VB taky. Pamatuji si, že jsem byl celkem vpředu, most byl zablokovaný skoro až na Malé Straně, ze zvědavosti jsem vyšel až na čelo davu, tam už stáli bezpečáci se štíty jeden vedle druhého. Pamatuji si, že jsem při pohledu zblízka zjistil, že se pod helmami neskrývají žádné nabouchané policejní mlátičky, ale mladíci, co vypadali, že stěží došli do policejní akademii. Bylo na nich vidět, že jsou k smrti vyděšení, krčili se za těmi svými štíty s vykulenými očima. Věřím, že vzadu byli i starší příslušníci, ale to, že v první linii

stáli mladíci, pro mě bylo opravdu zajímavé zjištění. Vybavuji si, že chvíli nato nastal nepříjemný moment, kdy jsem si uvědomil, že stojím kousek od policejního zátarasu a zezadu se dopředu tlačí masa lidí. V ten moment jsem dostal strach, že pokud se něco zvrtně, tak mě tam buď VB umlátí, nebo mě ušlapou další demonstranti, protože z mostu prostě nebylo únikové cesty... Nakonec se tak nestalo a mně se podařilo vrátit se do města. Pamatuji si, že jsem měl problém najít most, přes který bych se mohl dostat na druhý břeh, takže jsem musel sejít až úplně dolů k Palackého mostu.

Byl někdo ve vašem okolí revolučně aktivní? Nebo naopak měl někdo kontrarevoluční postoj?

Ani moc ne, myslím, že prokomunisti nebo lidi, co byli ve straně, spíš byli zakřiknutí a k situaci se nevyjadřovali. Když jsem pracoval u ČKD Tatra, pamatuji si, že hned na první schůzi po 17. listopadu se hlasovalo o rezoluci. Zajímavé bylo, že se tam sešli prakticky všichni zaměstnanci, to znamená, i kolegové, o kterých jsem věděl, že to jsou skalní komunisti, že nechtějí žádnou změnu a že jsou spokojení s režimem. V momentě, kdy se hlasovalo, všichni do jednoho zvedli ruku, dalo se na nich dobře pozorovat, že to udělali jen pod tlakem té masy ostatních zaměstnanců, prostě si zvykli být konformní, a tak se jim nechtělo vybočovat. Ale naprostá většina mých tehdejších spolupracovníků byla proti režimu nebo jim aspoň vadilo, jaké poměry tu panují... (předčítání rezoluce): *Nesouhlasíme s brutálním zákrokem pořádkových sil, chceme nestrannou vyšetřovací komisi, chceme publikování výsledků šetření.* Komisi pak ustanovili někdy v lednu, ta skoro rok něco vyšetřovala, ale žádný valný výsledek jsem nezaznamenal, ale bylo vážně zajímavé, že schválení rezoluce bylo prakticky jednohlasné, bylo tam 1410 lidí – z toho se jeden zdržel a dva byli proti.

Co pro vás bylo zlomovým okamžikem?

Myslím, že zásadně se situace změnila ve chvíli, kdy Československá televize začala vysílat objektivní vysílání, to byl podle mě důležitý krok ke svobodě.

Kdo byl pro vás garantem správného vývoje?

Pro mě to byl Václav Havel, dneska na něj někdo nadává a nemá ho rád, ale já si myslím, že to byl a pořád je skvělý člověk.

Jak jste vnímal roli médií?

Pro mě, jak už jsem zmínil, byly nejdůležitějším zdrojem informací zahraniční kanály, které jsem mohl sledovat díky satelitu, jinak se mi do rukou dostala i spousta tiskovin buď už od OF, nebo od Charty 77; většinu těch tiskovin mezi sebou šířili lidé sami. Pamatuji si, že jsem si na jednom letáku přečetl prosbu o dodání papíru, že jim chybí na další letáky. Kolikrát byly oběžníky napsány na stroji a lidé je rozdávali nebo je někde nechávali, aby si je ostatní rozebrali. Bohužel taková situace byla asi jen v Praze. Pamatuji si, že jsem někdy v druhé půlce revolučního listopadu byl na služební cestě v Ostravě, a když už v Praze byla revoluce v plném proudu, jen tak se nás ptali, co se to v Praze děje, protože vůbec nic netušili. To bylo ještě předtím, než začala ČST vysílat normální informace, bylo vidět, že pokud člověk neposlouchal zahraniční rádia, jeho informovanost byla minimální. Dostalo se k němu maximálně něco v ústní formě a to bylo už asi buď hodně eufemizované, nebo úplně nepravdivé.

Splnila listopadová revoluce vaše očekávání? Myslíte, že transformační proces byl úspěšný?

U mě to očekávání splnilo, já jsem totiž neměl představy, že všechno bude dokonalé a že se všechno povede úplně bez chyby, samozřejmě že se nějaké chyby nasekaly, ale celkový výsledek je ten, že z ČR je normální evropská civilizovaná země.

Jsou dnešní poměry podobné těm předlistopadovým?

Vůbec ne, zásadní rozdíl je to hlavně pro mladé lidi, kteří mají dnes otevřené možnosti, a celkově pro každého rozumného člověka, který si dovede vážit svobody.